

NUTQNING BUZILISHIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI OMILLAR.

Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi

MAVLANOVA NARGIZA OLIMOVNA

ZOIROVA DODAR JUMAQUL QIZI

Annotatsiya : Ushbu maqola nutq buzilishi kasalligi kelib chiqish sabablari , klinikasi davolash, bu kasallikda zamonaviy davolash usullarini qo'llash , zamonaviy texnikalardan foydalanishga mo'ljallangan.

Abstract: This article is intended to discuss the causes of speech disorders, clinical treatment, application of modern treatment methods in this disease, and the use of modern techniques.

Аннотация: Данная статья призвана обсудить причины нарушения речи, клиническое лечение, применение современных методов лечения этого заболевания, а также использование современных методик.

Nutq buzilishi - bu odamning so'zlarni yaratadigan tovushlarni chiqarish qobiliyatiga ta'sir qiladigan har qanday holat. Mushaklar, nervlar va ovoz tuzilmalariga zarar etkazishi mumkin. Masalan, duduqlanish va ataksiya.

Nutq odamlarning o'z fikrlari, his-tuyg'ulari va g'oyalarini boshqalarga etkazishning asosiy usullaridan biridir. Nutq harakati tananing bir nechta qismlarini, shu jumladan bosh, bo'yin, ko'krak va qorinni aniq muvofiqlashtirishni talab qiladi. Nutqning buzilishi insonning boshqa odamlar bilan muloqot qilishiga imkon beruvchi tovushlarni shakllantirish qobiliyatiga ta'sir qiladi. Ular til kasalliklari bilan bir xil emas.

Nutqning buzilishi odamlarga to'g'ri nutq tovushlarini shakllantirishga to'sqinlik qiladi, til buzilishi esa odamning so'zlarni o'rganish qobiliyatiga yoki boshqalarning ularga nima deyishini tushunishga ta'sir qiladi.

Biroq, nutq va tilning buzilishi odamning o'z fikrlari va his-tuyg'ularini boshqalarga ifoda etishini qiyinlashtirishi mumkin. Duduqlanish

Duduqlanish nutq oqimini to'xtatuvchi nutq buzilishini anglatadi. Duduqlagan odamlar quyidagi buzilishlarni boshdan kechirishlari mumkin:

Takrorlash odamlar tovushlarni, unlilarni yoki so'zlarni beixtiyor takrorlaganda sodir bo'ladi.

To'siqlar odamlar nima demoqchi ekanligini bilganlarida, lekin kerakli nutq tovushlarini chiqarishda qiynalganda sodir bo'ladi. Bloklar kimdir so'zlari yopishib qolgandek his qilishiga olib kelishi mumkin.

Prolongations ma'lum tovushlar yoki so'zlarni cho'zish yoki chizishni anglatadi.

Duduqlanish belgilari vaziyatga qarab farq qilishi mumkin. Stress, hayajon yoki umidsizlik duduqlanishning kuchayishiga olib kelishi mumkin. Ba'zi odamlar, shuningdek, ba'zi so'zlar yoki tovushlar duduqlanishni yanada aniqroq qilishini bilishi mumkin.

Duduqlanish bir vaqtning o'zida sodir bo'ladigan xatti-harakatlar va jismoniy alomatlariga olib kelishi mumkin. Bularga quyidagilar kiradi:

- yuz va elkalardagi kuchlanish
- tez miltillash
- lablar titrashi
- siqilgan mushtlar
- boshning keskin harakatlari

Duduqlanishning ikkita asosiy turi mavjud:

- Rivojlanishdagi duduqlanish nutq va til ko'nikmalarini o'rganayotgan yosh bolalarga ta'sir qiladi. Genetik omillar insonning bu turdagi duduqlanishni rivojlanish ehtimolini sezilarli darajada oshiradi.

•Neyrogen duduqlanish miyaning shikastlanishi nutqda rol o'ynaydigan miyaning turli qismlari o'rtasida to'g'ri muvofiqlashtirishga to'sqinlik qilganda paydo bo'ladi.

•Defektolog (SLP) - bu nutq va til buzilishlariga ixtisoslashgan sog'liqni saqlash mutaxassisi.

•SLP odamni nutq buzilishining bir turini ko'rsatadigan alomatlar guruhlar uchun baholaydi. To'g'ri tashxis qo'yish uchun SLP boshqa nutq va til buzilishlarini va tibbiy sharoitlarni istisno qilishi kerak.

•SLP odamning tibbiy va oilaviy tarixini ko'rib chiqadi. Shuningdek, ular odamning lablari, jag'lari va tilini qanday harakatlantirishini tekshiradi va og'iz va tomoq mushaklarini tekshirishi mumkin.

Nutq buzilishlarini baholashning boshqa usullariga quyidagilar kiradi:

•Denverdagi artikulyatsiya skrining tekshiruvi. Ushbu test odamning talaffuzining ravshanligini baholaydi.

•Prosody-ovozli skrining profili. SLPlar ushbu testdan odam nutqining ko'p jihatlarini, jumladan, tovush balandligi, iboralar, nutq naqshlari va nutq tovushini tekshirish uchun foydalanadi.

•Dvigatel nutq ko'nikmalarini dinamik baholash (DEMSS) qo'llanmasi. DEMSS - bu SLPlarga nutq buzilishlarini tashxislashda yordam berish uchun keng qamrovli qo'llanma.

Nutqning buzilishi odamning so'zlarni yaratadigan tovushlarni chiqarish qobiliyatiga ta'sir qiladi. Ular til kasalliklari bilan bir xil emas, bu odamlarga so'zlarni o'rganishni yoki boshqalar ularga nima deyayotganini tushunishni qiyinlashtiradi.

Nutq buzilishining turlariga duduqlanish, apraksiya va dizartriya kiradi. Nutq buzilishining sabablari ko'p bo'lishi mumkin, jumladan mushaklarning zaifligi, miya shikastlanishi, degenerativ kasalliklar, autizm va eshitish qobiliyati.

Nutqning buzilishi insonning o'zini o'zi qadrlashiga va uning umumiy hayot sifatiga ta'sir qilishi mumkin. Biroq, nutq terapiyasi, nafas olish mashqlari va ba'zida

tashvishga qarshi dorilar nutqni yaxshilashga va simptomlarni kamaytirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. Hearnshaw, S. va boshqalar. (2018). Nutq tovushi buzilgan va bo'lmagan bolalarning nutqni idrok etish ko'nikmalari [Avstrakt].
2. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0021992417300679>
Bolalarda til va nutqning buzilishi. (2019). <https://www.cdc.gov/ncbddd/childdevelopment/language-disorders.html#problems>
3. Nutq tovushining buzilishi - artikulyatsiya va fonologiya. (n.d.).
<https://www.asha.org/>